

3 (356)
2015

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Wokół dziedzictwa kultury i języka

- 5 Od Redakcji
- ARTYKUŁY
- 7 *Andrzej M. Brzeziński*
Organizacja i formy międzynarodowej współpracy intelektualnej w ramach Ligi Narodów (1922-1939)
- 25 *Izabela Wróbel*
Działania RFN w latach 1998-2014 na rzecz zwrotu dóbr kultury zrabowanych ofiarom narodowego socjalizmu
- 51 *Elżbieta Kocowska-Siekierka*
Ochrona zamków, pałaców i innych szlacheckich założeń rezydencjonalnych w Czechach w latach 1918-2015. Problem nacjonalizacji i restytucji
- 71 *Łukasz Bugalski*
Dziedzictwo kulturowe Gdańska. Zespół śródmiejski a miejska polityka historyczna
- 89 *Beata Kornatowska*
Filharmonia Berlińska 1963 – przełomowa wizja architektoniczna
- 113 *Dariusz Łukasiewicz*
Kultura mieszczańska Prus między tradycją a nowoczesnością w latach 1780-1871
- 139 *Anna Nadolska*
Kultura ziemiaństwa niemieckiego w międzywojennej Wielkopolsce. Próba charakterystyki pojęcia
- 153 *Magdalena Moj*
Charakterystyka imion nadawanych dzieciom w Krasiejowie w latach 1831-1910
- 169 *Gerda Nogal*
Literackie powroty Eberharda Hilschera jako medium pamięci i pojednania
- 181 *Magdalena Karolak-Michalska*
Język rosyjski w polityce językowej niepodległej Białorusi i Mołdawii
- 199 *Miron Lakomy*
The Paradox of Cyber Development: Twice the tech, double the fall?

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

- 225 *Filip Kaczmarek*
Wielojęzyczność a polityka. Współpraca polityka i tłumacza w Parlamencie Europejskim

Z DZIEJÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

- 237 *Piotr Skubiszewski*
O moim bracie
- 255 Kreator europejskiej dyplomacji. Władysław Bartoszewski o Krzysztofie Skubiszewskim (opr. *Jadwiga Kiwerska*)
Materiały archiwalne z Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego w Instytucie Zachodnim
- 258 Szansa, jaką daje uniwersytet
- 260 „Życie ciekawe, pełne wydarzeń i dużych sukcesów”
- 262 O szersze spojrzenie badawcze
- 263 Porywanie samolotów w świetle prawa międzynarodowego
- 265 Kilka wspomnień o moim stryju

OCENY I OMÓWIENIA

- 269 Anna Gajdis, *Odległa prowincja. Prusy Wschodnie w prozie pisarzy niemieckich (1866-1945)* (omów. *Magdalena Kardach*)
- 270 Krzysztof Kania, Edward Bernard Raczyński 1891-1993 dyplomata i polityk (omów. *Andrzej Zaćmiński*)
- 273 Piotr Perkowski, *Gdańsk. Miasto od nowa* (omów. *Cezary Obracht-Prondzyński*)
- 279 Michał Folega, *Życie na świat otwarte. Aleksander Janta-Pończyński* (omów. *Iwona Hofman*)
- 282 Ernst Jünger, *Węzeł gordyjski. Eseistyka lat pięćdziesiątych* (omów. *Maciej Walkowiak*)
- 285 Ernest Kuczyński (red.), *Im Dialog mit der Wirklichkeit. Annäherungen an Leben und Werk von Jürgen Fuchs* (omów. *Grażyna Barbara Szewczyk*)
- 287 Joanna Zator-Peljan, *Selbstbilder und Fremdbilder. Eine imagologische und xenologische Betrachtung essayistischer Texte von Matthias Kneip, Steffen Möller, Adam Soboczynski, Andrzej Stasiuk und Krzysztof Wojciechowski* (omów. *Maciej Walkowiak*)
- 289 R. Baron, R. Madecki (red.), *Česká polonistická studia: tradice a současnost (filologie – historie – politologie – právo)*. (omów. *Marceli Kosman*)

Szanowni czytelnicy „Przeglądu Zachodniego”,

numer pisma, który trafia do Państwa rąk, tworzą opracowania mieszczące się w ramach zagadnień **dziedzictwa kultury oraz języka**. Taki punkt widzenia pozwala na nieco zdystansowane spojrzenie. Po lekturze artykułu dotyczącego epoki Ligi Narodów z większą pokorą musimy oceniać efekty współczesnej międzynarodowej współpracy kulturalnej czy edukacyjnej. Podobnie skomplikowane losy dóbr kultury pokazują, iż nie należą one tylko do przeszłości, lecz determinują współczesne dyskusje publiczne oraz relacje między narodami. Przykłady czeskich rezydencji, berlińskiej Filharmonii czy gdańskiej starówki uzmysławiają, jak wielki ładunek myśli, idei, pamięci i otwarcia na czasy nowe towarzyszy powstawaniu (czy rekonstrukcji) obiektów kultury materialnej i tworzeniu (lub odtwarzaniu) *genius loci*.

Wrażliwe tworzywo języka odzwierciedla dynamikę kulturową, przeobrażenia społeczne, formy kontaktów międzyludzkich czy nawet zmiany polityczne, ale jednocześnie zawiera fundament tożsamości, zapis tradycji i pamięci. Biblijna maksyma: „Oto mały ogień, a jak wielki las podpala” czy refleksja krakowskiego literata o polonistyce, która jest wstępem do wszechwiedzy, obrazują prawdę o funkcjach i sile języka. To właśnie język jest kluczem do kolejnych artykułów. Zbieżna w badaniach historyków, literaturoznawców czy politologów zdaje się refleksja o jego wadze jako czynnika świadomości jednostek czy zbiorowości. Sprawa wielojęzyczności Parlamentu Europejskiego czy opracowanie dotyczące zupełnie nowej i niepoddanej głębszej refleksji przestrzeni informatycznej dokumentują fakt, iż język – mimo szybkich przeobrażeń – niezmiennie konstytuuje ludzką tożsamość.

Teksty zamieszczone w dziale „Z dziejów Instytutu Zachodniego” zainteresują zapewne nie tylko poznańskich czytelników. Nawiązują do ubiegłorocznych uroczystości 70-lecia Instytutu Zachodniego oraz otwarcia Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego. Obraz postaci, fascynacji naukowych oraz działalności poznańskiego prawnika na forum międzynarodowym byłby niepełny bez wiedzy o środowisku rodzinnym i atmosferze czasów, w których wzrastał. Obok unikatowego świadectwa brata oraz okolicznościowego wystąpienia prof. Władysława Bartoszewskiego drukujemy kilka tekstów z archiwum przekazanego Instytutowi Zachodniemu przez rodzinę prof. Krzysztofa Skubiszewskiego. Niech opublikowane dokumenty będą zaproszeniem i zachętą do korzystania z zasobów Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego nie tylko przez przedstawicieli środowiska naukowego.

Miło mi również Państwa powiadomić o mianowaniu na kolejną kadencję członków Rady Redakcyjnej „Przeglądu Zachodniego” oraz redaktorów tematycznych i recenzentów zewnętrznych. Zapraszam do lektury!

Natalia Jackowska

